

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2012

Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s.

ÚVODNÍ SLOVO	2
PROGRAM ČLOVĚK A BIOSFÉRA (MAB) A BIOSFÉRICKÉ REZERVACE	4
BIOSFÉRICKÁ REZERVACE DOLNÍ MORAVA	5
ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPOLEČNOSTI	7
VÝZNAMNÉ AKTIVITY V ROCE 2012	10
PUBLIKAČNÍ ČINNOST	16
OSTATNÍ AKTIVITY	18
SPOLUPRÁCE S UNIVERZITAMI	22
DÁRCI A PARTNEŘI	23
VÝROK AUDITORA	25

• • • Ú V O D N Í S L O V O • • •

Vážení přátelé,
když se ohlédnou za uplynulým rokem 2012, nemohu nezpomenout události, které se staly před deseti roky. V letech 2002–2003 vrcholily přípravy na vyhlášení nové biosférické rezervace. Měla to být buď rozšířená stávající BR Pálava s plánovaným překrytím rozšířenou Chráněnou krajinnou oblastí Pálava, anebo úplně nová BR Dolní Morava, která bude z větší části mimo CHKO. Tehdejší diskuse a úvahy se točily kolem základní otázky – může mít v ČR institut biosférická rezervace i jiný význam než jen „známka kvality“ území? Vždyť hodnoty (především přírodní) je nutné chránit zákonnou mocí! Ve všech ostatních BR v České republice vykonávají státní správu na jejich územích příslušné CHKO nebo národní parky (NP). Proč by to tedy mělo být na jižní Moravě jinak? Všechny používané argumenty pro i proti nebylo možné rozsoudit jinak než prověřením v praxi.

Dnes je Biosférická rezervace Dolní Morava a obecně prospěšná společnost stejného jména (BR Dolní Morava, o.p.s. – OPS) pojmem, který má dobrý zvuk především v zahraničí. Není snad věrohodnějšího důkazu o úspěšnosti naší OPS než skutečnost, že v lednu 2012 jmenovala pro období 2012–2015 paní Iřina Bokova, generální tajemnice UNESCO, Petra Čupu, zástupce ředitele BR Dolní Morava, o.p.s., řádným členem Mezinárodního poradního výboru pro biosférické rezervace při UNESCO v Paříži (IACBR – International Advisory Committee for Biosphere Reserves). Tento 12-ti členný poradní orgán Programu MAB slouží generálnímu tajemníkovi UNESCO a Mezinárodní koordinační radě Programu MAB v otázkách nominací nových BR, revizí, změn a periodických hodnocení stávajících BR a rozvoje, chodu a monitoringu Světové sítě BR. V roce 2012 odešel z OPS ze systémových důvodů jeden ze zakladatelů – Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP ČR). V orgánech společnosti jej ale plnohodnotně nahradila Mendelova univerzita v Brně, která převzala jak práva a povinnosti rozvíjet ušlechtilé myšlenky Programu Člověk a biosféra (MAB), tak i odbornou garanci a vědecký dohled nad hlavními aktivitami OPS. Společným cílem zůstává vytváření vzorových řešení

v oblasti ochrany či revitalizace životního prostředí tam, kde je možné zlepšit charakter a přírodní charakteristiky kulturní krajiny. V tomto úsilí zůstává rezort MŽP ČR pro OPS důležitým a neopomenutelným partnerem. O neformálnosti tohoto partnerského spojení svědčí fakt, že jako zástupce zájmů ochrany přírody v hlavním orgánu společnosti – ve správním radě, zůstává se statutem stálého hosta ing. Stanislav Koukal, s právem aktivní účasti ve všech jednáních i realizačních procesech společnosti. Proto jsme se mohli ve spolupráci s krajinnými projektanty, představiteli obcí a odborníky Agentury ochrany a přírody krajiny zaměřit více na problematiku zemědělské krajiny jižní Moravy. Společně si uvědomujeme, že i zemědělská krajina vyžaduje ochranu svých hodnot. Proto věnujeme velké úsilí tomu, aby se realizovalo co nejvíce projektů na ochranu půdy před erozí, aby se alespoň zčásti do krajiny vrátily remízky, stromy, mokřady, louky. Aby se občané nemuseli pyšnit jen opravenými návsemi a chodníky, ale aby si uvědomili, že rozvoj jejich území je snadnější, když krajina v okolí jejich obcí je líbezná, bezpečná a poskytuje jak práci a chleba lidem, tak i domov mnoha unikátním společenstvím živočichů a rostlin a potěšení ducha návštěvníků odjinud.

Uvědomujeme si, že náš úspěch a dobrá pověst jsou dány i tím, že se snažíme vnímat člověka v kulturní krajině jako respektovaného partnera, který potřebuje dostatek informací, názorné dobré příklady a pocit smysluplnosti svého počínání.

Naše snaha uvádět vize do praktického života by však vyšla naprázdno, kdybychom neměli oporu v členech orgánů společnosti a neměli mnoho externích spolupracovníků a sympatizantů doma i v zahraničí. Díky jim a řadě sponzorů našich aktivit můžeme i rok 2012 hodnotit jako úspěšný. Doufám, že nastupující jubilejní desátý rok existence BR Dolní Morava bude ve znamení rozvoje společnosti prostřednictvím dalších úspěšných aktivit a projektů. Budeme se snažit, abychom si zasloužili důvěru všech našich příznivců i nadále.

Jan Vybíral, duben 2013

PROGRAM ČLOVĚK A BIOSFÉRA (MAB)

A BIOSFÉRICKÉ REZERVACE

Hlavním cílem mezinárodního Programu UNESCO Člověk a biosféra (Man and the Biosphere – MaB), jehož vznik spadá na začátek 70. let minulého století, je zlepšení vztahu člověka k životnímu prostředí, pomocí účinného a udržitelného hospodaření s přírodními zdroji za využití, jak vědeckých poznatků, tak tradičních zkušeností. V globálním kontextu se tak jedná o flexibilní, dynamickou a udržitelnou formu ochrany přírody

Při implementaci cílů a mezioborové práci v terénu spoléhá MAB na Světovou síť biosférických rezervací, ale také na tematické skupiny a partnerství pro generování a sdílení znalostí a informací, výzkum a monitoring, vzdělávání a participační rozhodování.

Tato síť je složena ze zvláště vybraných území, nazvaných *biosphere reserve* = biosférické rezervace (BR). Význam anglického označení "*biosphere reserve*" má ležet spíše ve významové rovině „*biosférická rezerva*" či „*záloha*" než „*rezervace*", která v překladech do mnoha jazyků, včetně českého, nepřesně akcentuje pouze ochranářskou stránku práce BR, protože ty mají sloužit zejména jako výukové laboratoře udržitelného hospodaření, přes významný podíl na ochraně přírody.

Vnímání funkcí moderní BR je bohužel, nejenom v České republice, stále ovlivněno nepřesným chápáním této instituce, která není ve své podstatě zaměřena pouze na ochranu přírody, ale její role spíše spočívá ve službě člověku a životnímu prostředí formou jakési „agentury udržitelného rozvoje". Ve většině zemí světa tak ochranu přírody jako svůj jediný cíl zajišťují jiné instituty, spravované orgány ochrany přírody, a zaměření BR by tak mělo zůstat širší a vyváženější.

Každá BR musí splňovat konkrétní soubor kritérií a být schopna plnit určitý soubor funkcí. Musí být dostatečně velká, aby mohla plnit kladené úkoly, být dostatečně pestrá z pohledu přírodní a kulturní různorodosti a musí v ní žít a pracovat dostatečné množství lidí, kteří se budou podílet na ochraně a rozvoji BR.

Pro všechny BR na světě jsou závazné tři společné rovnocenné funkce:

1. **Ochrana přírodní a kulturní různorodosti**
2. **Sociálně, kulturně a environmentálně udržitelný ekonomický rozvoj**
3. **Podpora výzkumu, monitoringu a vzdělávání**

Území každé BR by také mělo být rozděleno do tří funkčních zón. *Jádrová zóna* – je územím určeným pouze k ochraně biologické různorodosti. *Nárazníková zóna* – je oblast obklopující jádrové zóny, které chrání před vnějšími vlivy. Je využívána pro činnosti související s ochranou přírody a ekologickými postupy, včetně environmentálního výzkumu a výchovy, rekreace, ekoturistiky atd. Zbytek území BR tvoří *přechodová zóna* neboli tzv. oblast spolupráce – nejvýznamnější zóna, kde může mít filosofie MAB největší dopad a kde probíhá běžná hospodářská činnost či jiné užívání, se zvláštním důrazem na podporu šetrného hospodaření.

Nezbytným prvkem každé BR musí být participační management, pro který je nezbytná rovnocenná spolupráce a zapojení dotčených subjektů např. samosprávy a místního obyvatelstva, státní správy, zástupců podnikatelských subjektů i ochranářských skupin a také odborníků na přírodovědné i společenské obory. S přímým rovnocenným zapojením různých subjektů do správy a rozhodování o BR, pracuje v ČR, a to na platformě obecně prospěšné společnosti, pouze Biosférická rezervace Dolní Morava,

Biosférické rezervace jsou navrhovány národními vládami a vyhlášovány Mezinárodní koordinační radou MAB. Na území každé BR se také nacházejí lokality národního systému chráněných území, nebo jiná, i mezinárodně uznaná území (lokality Světového dědictví UNESCO, Ramsarské mokřady, lokality Natura 2000 atd.).

Do Světové sítě BR patřilo v roce 2012 celkem 610 BR ve 117 zemích z toho v České republice jich bylo šest (Krkonoše, Křivoklátsko, Šumava, Třeboňsko, Bílé Karpaty a Dolní Morava).

BIOSFÉRICKÁ REZERVACE

DOLNÍ MORAVA

Biosférická rezervace Dolní Morava, která vznikla v červenci roku 2003 rozšířením bývalé Biosférické rezervace Pálava (vyhlášena v roce 1986) o Lednicko-valtický areál (LVA) a lužní lesy na soutoku Moravy a Dyje.

V roce 2004 pak byla založena obecně prospěšná společnost Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s., která na principech participačního managementu zajišťuje fungování a plnění funkcí BR. Zakladatelem obecně prospěšné společnosti se staly Lesy České republiky, s. p., MND, a. s., Okresní hospodářská komora Břeclav, Ministerstvo životního prostředí ČR a Český svaz ochránců přírody.

V České republice se jedná o ojedinělý koncept správy BR, kdy se v rámci správní rady na řízení BR, přímo podílejí i představitelé obcí, podnikatelských subjektů a neziskových nevládních organizací. BR Dolní Morava je také jediná česká BR, která zaměstnává zaměstnance na plný úvazek. Ostatní české BR jsou územně totožné s velkoplošnými zvláště chráněnými územími a plnění úkolů BR mají jako okrajovou součást pracovní náplně pověřených úředníků příslušného orgánu ochrany přírody.

Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s. (OPS), poskytuje následující obecně prospěšné služby:

1. organizační, institucionální, věcné a personální zajištění činnosti Biosférické rezervace Dolní Morava (dále jen „BR“) jako součásti Světové sítě biosférických rezervací UNESCO,
2. účast na aktivitách týkajících se BR včetně koordinace těchto aktivit mezi orgány státní správy, orgány zájmové a územní samosprávy, zájmovými sdruženími, výchovnými a vědeckými institucemi, podnikatelskými subjekty, veřejností a dalšími subjekty,
3. účast na zprostředkování a poskytování poradenských, finančních a koordinačních služeb týkajících se BR a jejího rozvoje v souladu s pravidly UNESCO o Světové síti biosférických rezervací,

4. zajišťování vzniku, rozvoje a průběžného doplňování otevřené informační databáze o BR a o vědeckých, podnikatelských a rozvojových aktivitách souvisejících s územím nebo existencí BR,
5. účast na vydávání periodických a neperiodických publikací a sborníků, včetně publikací informačních a metodických, tištěných, elektronických, filmových a multimediálních a jejich prezentaci, šíření a prodeji,
6. účast na výchově a vzdělávání veřejnosti, osvětové činnosti a výchově a vzdělávání mládeže a spolupráce s organizacemi mládeže v duchu zásad trvale udržitelného způsobu života, a zejména ochrany přírody a krajiny a racionálního hospodaření s přírodními zdroji,
7. zajišťování činnosti informační kanceláře pro veřejnost,
8. účast na pořádání a organizování vědeckých konferencí, besed a školení a výstav týkajících se BR,
9. zřizování a správa demonstračních objektů,
10. zajišťování mezinárodní spolupráce ve věcech týkajících se BR a Světové sítě biosférických rezervací,
11. podpora a prosazování aktivit směřujících k hospodářskému a demografickému rozvoji BR a regionu,
12. zajišťování zprostředkovatelských a mediačních služeb při sporech a konfliktech souvisejících s existencí a činností BR.

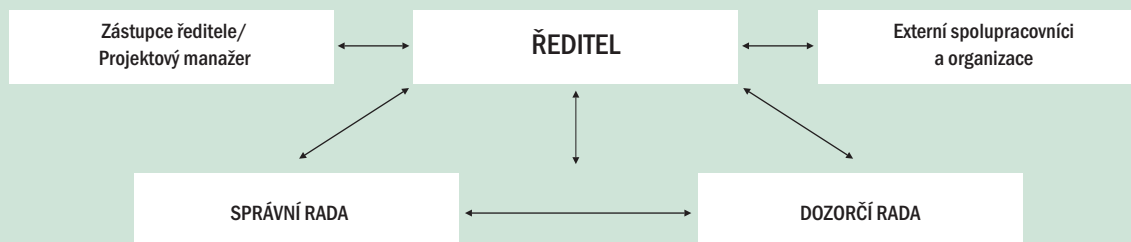
Společnost poskytuje obecně prospěšné služby za stejných podmínek k podpoře všech subjektů a činností, jejichž cílem je rozvoj území BR vsouladu s podmínkami a pravidly Programu Člověk a biosféra UNESCO.

Všechny činnosti prováděné v roce 2012 byly v souladu s akčním plánem 2005–2013 a v souladu s podmínkami programu Člověk a biosféra.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPOLEČNOSTI

Sídlo: Národních Hrdinů 23, 690 02 Břeclav
Kancelář: Zámecké nám. 69, 691 44 Lednice
Identifikační číslo: 269 38 171
Právní forma: Obecně prospěšná společnost

Biosférická rezervace Dolní Morava, obecně prospěšná společnost, byla založena v srpnu 2004 těmito subjekty:

Lesy České republiky, s.p.

Ministerstvo životního prostředí

MND, a.s.

Český svaz ochránců přírody

Okresní hospodářská komora Břeclav

V roce 2012 se Ministerstvo životního prostředí ČR z vlastních systémových a organizačních důvodů vzdalo funkce zakladatele i všech svých pozic v orgánech společnosti. Další spolupráce probíhá nadále

na velmi dobré úrovni především prostřednictvím SCHKO Pálava a Krajská správa Brno AOPK ČR.

V roce 2012 také došlo ke změnám v organizační struktuře OPS, kdy byla zrušena vědecká rada. Aby byla i nadále zajištěny poradní a konzultační funkce, byla po dohodě všech dotčených subjektů do struktur OPS začleněna Mendelova univerzita v Brně. Jejím úkolem je odborná spolupráce a vědecká oponentura činnosti společnosti.

Orgány společnosti jsou správní rada, dozorčí rada a ředitel. Složení orgánů je založeno na co nejširší participaci všech dotčených subjektů v biosférické rezervaci.

Statutárním zástupcem společnosti je ředitel.

Složení orgánů BR Dolní Morava, o.p.s., v roce 2012:

Správní rada:

Správní rada je devítičlenným řídicím orgánem biosférické rezervace, v němž kromě zástupců zakladatelů rozhodují i tři zástupci obcí regionů na jejichž území se BR nachází, zástupce agrární komory a zástupce Mendelovy univerzity v Brně, která zároveň působí jako hlavní vědecký poradní subjekt BR.

Libor Kabát	Předseda Region Lednicko-valtický areál
Miroslav Svoboda	1. místopředseda Lesy České republiky, s.p,
Petr Maděra	2. místopředseda Mendelova univerzita (od 1. 9. 2012)
František Fabičovic	Okresní hosp. komora Břeclav
Čtírad Petrla	Region Podluží
Libor Ambrozek	Český svaz ochránců přírody
Ladislav Sečkář	Okresní agrární komora Břeclav
Pavel Kotásek	MND, a.s.
Vladislav Moravčík	Region Mikulovsko
Stanislav Koukal	do 30. 9. 2012 zástupce Ministerstva životního prostředí v OPS a druhý místopředseda a od tohoto data stálý host správní rady.

Dozorčí rada:

Dozorčí rada je šestičlenným kontrolním orgánem společnosti. Její členy tvoří zástupci zakladatelů, společný zástupce obcí tří regionů na jejichž území se BR nachází a zástupce Mendelovy univerzity.

Libor Opluštíl	Předseda Český svaz ochránců přírody
Zbyněk Parma	MND, a.s.
Miroslav Volařík	Okresní hosp. komora Břeclav
Vladimír Krchov	Lesy České republiky, s.p.
Alena Salašová	Mendelova univerzita (od 1. 9. 2012)
Luboš Krátký	zástupce regionů Podluží, Mikulovsko a Lednicko-valtický areál
Dušan Utínek	do 30. 9. 2012 zástupce Ministerstva životního prostředí v OPS

V průběhu roku se správní rada sešla šestkrát a dozorčí rada jednou.

V roce 2012 zaměstnávala obecně prospěšná společnost dva zaměstnance na plný úvazek.

• • • V Ý Z N A M N É A K T I V I T Y V R O C E 2 0 1 2 • • •

1. Programy realizované ve spolupráci s Lesy České republiky, s.p.

Státní podnik Lesy České republiky (LČR) je největším správcem lesních pozemků v ČR. Základem jeho lesnické strategie je udržitelné hospodaření, které zajistí plnění produkčních i ostatních funkcí svěřených lesů. Cílem podniku je vytvářet a spravovat stabilní, kvalitní, druhově, prostorově a věkově smíšené lesy. LČR jsou také největším správcem chráněných území a nejdůležitějším partnerem orgánů ochrany přírody v ČR. Lesy ČR, s.p., jako jeden ze zakladatelů BR Dolní Morava, o.p.s., také dlouhodobě podporují aktivity v Biosférické rezervaci Dolní Morava i mimo ni. O konkrétních projektech bude podrobněji pojednáno dále v textu. Spolupráce probíhá formou podpory programů:

a) Ochrana druhové a kulturní rozmanitosti kulturní krajiny

Všechny biosférické rezervace na světě mají klást důraz na zapojení různých dotčených subjektů do záležitostí týkajících se BR. BR Dolní Morava, o.p.s. (OPS), například využívá spolupráci se samosprávami při podpoře ochrany druhové a kulturní rozmanitosti a managementu krajiny. V průběhu roku 2012 se podařilo prohloubit spolupráci s obcemi formou podpory projektů směřujících k podpoře biodiverzity v zemědělské krajině jižní Moravy. Příkladem těchto projektů je zpracování návrhu tvorby územního systému ekologické stability (ÚSES), výsadby dřevin v biocentrech a v interakčních prvcích nebo úprava historické zeleně v Lednicko-valtickém areálu. Byly zpracovány nové projekty pro obce Vlasatice, Drnholec, Lednice, Hlohovec, Lužice a pokračovaly realizační práce na ÚSES v Pohořelicích.

b) Management kulturní krajiny

Kulturní krajina, po tisíciletí ovlivňovaná člověkem, na jejímž území se BR Dolní Morava nachází, je v současnosti bohatou směsí přírodních, kulturních a sociálních hodnot. Vrství se zde různé instituty ochrany druhové, biotopové a kulturní rozmanitosti. To často vede ke střetům

zájmů mezi zastánci ochrany přírody či památek a subjekty a lidmi, které se snaží v krajině užít a žít. Jednou z důležitých rolí BR Dolní Morava, o.p.s., je proto vytvořit platformu pro hledání způsobů, jak využívat krajinu rozumným a udržitelným způsobem tak, aby všechny její hodnoty zůstaly zachovány. Jedním ze způsobů jak toho dosáhnout je společné vytváření strategických plánů a podpora relevantních projektů. Hlavními aktivitami spojenými v roce 2012 s touto oblastí byly mimo jiné činnosti v rámci projektu Multifunkční centrum zámek Lednice, výkon funkce Site-manageera Lednicko-valtického areálu – památky UNESCO a inicializace pokračování projektu Obnova krajinných struktur Lednicko-valtického areálu.

c) Enviromentální osvěta, výchova a vzdělávání

Environmentální osvěta, výchova a vzdělávání probíhá v BR Dolní Morava, o.p.s. formou jednotlivých přednášek, exkurzí či projektů. Největší cílovou skupinu tvoří vysokoškolští studenti a profesní sdružení nebo zástupci státní správy a samosprávy. V BR probíhá výuka jak českých, tak zahraničních studentů Mendelovy univerzity v Brně a OPS na těchto akcích přímo podílí. Pracovníci OPS také na vyžádání pořádají exkurze pro studenty jiných českých a zahraničních univerzit a také pro profesní skupiny. V roce 2012 byl také završen doposud největší vzdělávací projekt, na kterém OPS participovala: „Hospodaření s přírodními zdroji tropů a subtropů – inovace studijních programů Mendelovy univerzity v Brně”.

d) Informování a spolupráce s veřejností

Rok 2012 byl pro OPS obdobím, ve kterém se zaměřila na vnitřní stabilizaci po vynucených změnách vyvolaných novelizací zákona o obecně prospěšných společnostech. Nejvýznamnější změnou bylo vystoupení Ministerstva životního prostředí ze struktur OPS a vzdání se pozice zakladatele, odůvodněné vnitřními organizačními a systémovými důvody. Do organizačních struktur nově přibyla Mendelova univerzita a dále byla zahájena jednání se zástupci samospráv o jejich užší účasti na správě biosférické rezervace z pozice zakladatele. V průběhu roku probíhala jednání se

zbývajícími zakladateli i zástupci obcí, z nichž vyplynula mimo jiné účast na již výše zmiňovaných projektech. OPS také iniciovala projekt, který se týká sanace a stabilizace nebezpečného svahu v obci Bulhary, který ohrožuje obydlenu zástavbu. Pro tento projekt OPS také připravila pro obec žádost o dotaci z OPŽP.

Díky finanční podpoře od LČR, s.p., se BR Dolní Morava, o.p.s. podařilo i v roce 2012 plnit všechny tři základní funkce stanovené závaznými dokumenty Programu MAB a UNESCO.

2. Podpora obecně prospěšných činností společnosti MND, a.s.

Akciová společnost MND je největší společností v České republice, zabývající se průzkumem a těžbou ropy a zemního plynu. Společnosti skupiny MND jsou si vědomy svého postavení, předmětu podnikání a vyplývající společenské a ekologické odpovědnosti, proto jsou jejich aktivity založeny na uvědomělém vztahu k přírodě, dodržování principu zachování ekologické rovnováhy a rozvíjení partnerství. Společnost MND je spoluzakladatelem BR Dolní Morava a jeden z nejvýznamnějších soukromých donátorů projektů souvisejících s ochranou přírody a jejího udržitelného rozvoje v oblasti Jižní Moravy. Finanční příspěvek na obecně prospěšné aktivity, který jsme v roce 2012 obdrželi, mimo jiné umožnil:

- zajištění činnosti Biosférické rezervace Dolní Morava jako součásti Světové sítě biosférických rezervací UNESCO,
- účast na aktivitách týkajících se BR, včetně koordinace těchto aktivit mezi orgány státní správy, orgány zájmové a územní samosprávy, zájmovými sdruženími, výchovnými a vědeckými institucemi, podnikatelskými subjekty, veřejností a dalšími subjekty,
- zprostředkování a poskytování poradenských a koordinačních služeb týkajících se BR a jejího rozvoje v souladu s pravidly UNESCO o Světové síti biosférických rezervací,
- doplňování informační databáze o BR a o vědeckých, podnikatelských a rozvojových aktivitách souvisejících s územím nebo existencí BR,
- účast na výchově a vzdělávání veřejnosti, osvětové činnosti a výchově a vzdělávání mládeže a spolupráce s organizacemi mládeže v duchu zásad udržitelného způsobu života, ochrany přírody a racionálního

hospodaření s přírodními zdroji,

- pořádání a organizování konferencí, besed a školení,
- zajišťování mezinárodní spolupráce ve věcech týkajících se BR a Světové sítě biosférických rezervací,
- podporu a prosazování aktivit směřujících k hospodářskému a demografickému rozvoji BR a regionu.

Díky finanční podpoře MND, a.s., jsme mohli poskytovat obecně prospěšné služby za stejných podmínek k podpoře všech subjektů a činností, jejichž cílem je rozvoj území BR v souladu s podmínkami a pravidly Programu Člověk a biosféra UNESCO a navíc zajistit organizační zabezpečení chodu BR a tak se stát přínosem nejenom pro region, ale být i aktivním členem Světové sítě biosférických rezervací na mezinárodní úrovni.

3. „Hospodaření s přírodními zdroji tropů a subtropů – inovace studijních programů Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně“

Projekt, jehož nositelem je Mendelova univerzita v Brně a jehož se OPS účastnila, spolu s Lipkou – školským zařízením pro environmentální vzdělávání, jako partner, byl zaměřen na inovaci studijních programů Mendelovy univerzity v Brně směřující k větší uplatnitelnosti jejich absolventů. Pro tento účel byla využívána platforma dvou biosférických rezervací: Dolní Morava a Souostroví Sokotra. V rámci studijního bloku byli studenti seznámeni se specifiky hospodaření s přírodními zdroji v tropických a subtropických oblastech ve srovnání s managementem kulturní krajiny střední Evropy. V rámci praktického modulu pak studenti řešili připravené terénní projekty přímo na místě ve spolupráci s domorodým obyvatelstvem. Ve dnech 23. 1. 2012 – 12. 2. 2012 proběhl závěrečný praktický modul projektu. Závěr projektu, který bylo nutno kvůli bezpečnostní situaci v Jemenu přesměrovat do oblasti severního Vietnamu, spočíval v praktických terénních cvičeních 20 studentů a 7 lektorů, zaměřených na analýzu a posouzení celkového stavu výsadby lesních porostů z let 2002–2005, v návětě výzkumných ústavů, národních parků a plantáží užitkových rostlin. *Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.*

4. Projekt „Založení a obnova biocenter a prvků ÚSES v k.ú. Drnholec“

Hlavním záměrem komplexně pojatého krajinného projektu je založení kostry systému ÚSES a obnovy řady biotopů, v původně biotopově pestré kulturní krajině. Katastrální území, v němž je projekt řešen, je intenzivně zemědělsky využíváno a bylo proměněno na velkých plochách v kulturní step s velmi omezenou biodiverzitou.

Založení prvků ÚSES bude znamenat řadu pozitivních změn ekosystémového charakteru na úrovni krajiny. Navrženými a realizovanými opatřeními dojde ke snížení rychlosti a výsušnosti větrů, snížení ničivosti přívalových dešťů, snížení sumy teplot krajiny ve vegetačním období, zlepšení vlhkostních charakteristik, atd.

Zásadní zlepšení lze s jistotou předpokládat v oblasti biodiverzity a to ve všech skupinách živých organismů. V krajině bude obnovena biologická funkce trvalé vysoké a nízké vegetace jako biotopů. Pro všechny skupiny autochtonních živočichů a rostlin se zlepší migrační propustnost krajiny i životní podmínky v dané lokalitě, dané potravní nabídkou a možnostmi pro hnízdění. V rámci sukcesních procesů nastanou u řady druhů ideální podmínky v posílení a stabilizaci populací či v možnostech obsazení nově vzniklých ekologických nik. V návaznosti na zemědělské areály a intravilány obcí se rozšíří možnosti posilování množství jedinců v populacích především u pěvců, sov a dravců.

Důležitým navazujícím projektem jsou pěstební a těžební opatření ve vlastních lesních porostech, která se rozhodl město Drnholec provést tak, aby se jednak eliminovalo nebezpečí rozšiřování nepůvodních druhů dřevin do zakládaného systému ÚSES a byla vytvořena refugia ve starých a trouchnivějících stromech a pařezích pro vývoj bezobratlých a hub.

5. Projekt „Založení a obnova biocenter a prvků ÚSES v k.ú. Vlasatice“

Hlavním záměrem krajinného projektu je vytvoření systému ÚSES a obnovy řady biotopů v původně pestré kulturní krajině. Území je intenzivně zemědělsky využíváno a bylo hlavně při socializaci venkova v 60.–70. letech 20. století proměněno v kulturní step s nízkou biodiverzitou.

Navrženými a realizovanými opatřeními dojde ke snížení objemu splavů půdy a erozi, zlepšení hygieny krajiny snížením prašnosti, zlepšení vlhkostních charakteristik, atd.

Předpokládá se, že vytvořená kostra ÚSES bude doplňována dalšími opatřeními v zemědělské krajině, jako jsou přechodové biopásy mezi liniovými prvky a polními kulturami, ptačí napajedla a mokřady. Zlepšení ekologických charakteristik krajiny bude znamenat zvýšení stavů například zajíců a koroptví jako důležitých bioindikátorů kvality prostředí zemědělské krajiny.

Důležitým aspektem je také eliminace nebezpečí rozšiřování nepůvodních druhů dřevin do zakládaného systému ÚSES. Vznikne tak vzorový komplexní ekosystém kulturní zemědělské krajiny s výrazně zlepšenými podmínkami pro zachování a rozvoj biodiverzity.

6. Projekt „Založení biocenter a prvků ÚSES v k. ú. Pohořelice a k. ú. Nová Ves, okres Brno-venkov“

Pokračování projektu zahájeného v roce 2011, jehož nositelem je město Pohořelice a který OPS iniciovala, zpracovala a pro nějž připravila žádost o dotaci. Projekt uspěl se žádostí o financování OP Životní prostředí a v roce 2012 byla zahájena realizační fáze. Zájmové území je tvořeno rozsáhlými plochami orné půdy, které jsou přerušovány liniovými pozemky sloužícími jako obslužné komunikace, ale převážně bez doprovodné liniové zeleně. Celé území má minimální ekologickou stabilitu, a proto zde bylo navrženo vytvoření dvou biocenter ÚSES, s navazujícími stávajícími biokoridory (větrolam a řeka Jihlava) a novými interakčními prvky v podobě stromořadí a remízů, ve kterých budou zastoupena přirozená rostlinná společenstva, která v zájmovém území zcela chybí, a doplnit rozlehlé zemědělské plochy interakčními prvky tak, aby plnily polyfunkční úkoly v rámci lokálního ÚSES a zvyšovaly i estetickou a hygienickou funkci krajiny. Jedná se zřejmě o nejrozsáhlejší realizační projekt, zaměřený na založení a doplnění systému ÚSES, na jižní Moravě. Stromová a keřová výsadba v kombinaci s travními plochami je naplánována na ploše cca 56 ha, realizační projektovaná cena je cca 40 mil. Kč.

7. Projekt „Založení biocentra v k.ú. Nejdek u Lednice“

OPS zajistila vypracování projektu (a zpracování komplexní přihlášky do OP ŽP, prioritní osa 6.3.), na zajímavou lokalitu s již zavedeným názvem „Biocentrum Nejdek“. Hlavním záměrem projektu je upravit řešenou lokalitu do podoby vzorového biocentra, v němž budou vytvořeny ideální podmínky pro rozvoj a ochranu biodiverzity v mokřadních, pobřežních a lučních biotopech. Odstraněním nárostů invazivních dřevin, především trnovníku akátu (*Robinia pseudoacacia*) podél těžební stěny bývalé pískovny a provedenou pomístnou revitalizací této stěny vznikne ideální biotop pro hnízdění břehule říční (*Riparia riparia*), vlhy pestré (*Merops apiaster*) a ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*). V nárostech měkkých listnatých dřevin na březích tůní vzniknou ideální podmínky pro hnízdění např. moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus*). Založení přírodní lokality v blízkosti obcí Nejdek u Lednice a Lednice na Moravě bude představovat nejen příjemné prostředí pro obyvatele, turisty a herní prostor pro děti, ale také zajímavý mokřadní a lesostepní ekosystém pro rozvoj vzácných druhů rostlin, živočichů i hub. Počítá se i s využitím jako výukového prostoru pro školní mládež místních i přespolních škol. Zajímavostí a výhodou lokality je, nejen fakt, že je součástí přírodní a kulturní památky Lednicko-valtického areálu, zapsaného na Seznamu světového kulturního dědictví, ale i skutečnost, že se nachází v Panonské biogeografické oblasti.

V upravených trvalých a periodických tůních vzniknou ideální podmínky pro obojživelníky a plazy, na založených kulturních kosených květných loukách vznikne biotop pro množství rostlinných druhů a na ně vázané skupiny bezobratlých. Založení tohoto biocentra ÚSES bude znamenat řadu pozitivních změn ekosystémového charakteru v kulturní krajině. Navrženými a realizovanými opatřeními bude obnovena biologická funkce trvalé vysoké a nízké vegetace jako prolínajících se biotopů s množstvím ekotonových zón.

8. Projekt „Obnova krajinné zeleně v k.ú. Lužice u Hodonína“

Hlavním záměrem a ideou krajinného projektu je založení přírodní lokality v blízkosti obce nejen jako příjemného prostředí pro obyvatele a herní

prostor pro děti, ale také jako zajímavý lesostepní ekosystém pro rozvoj vzácných druhů rostlin, živočichů i hub. Řešené území je zčásti znehodnoceno černými skládkami stavební suti a ohroženo především zárustem nepůvodních druhů dřevin a bylin, například javor jasanolistý, trnovník akát, pajasan žláznatý či dokonce nebezpečná křídlatka česká (*Reynoutria x bohemica*)! Území je projektem řešeno jako lesostepní lokalita přírodního charakteru s kosenými kulturními květnými „motýlími“ loukami, měkkými polními cestami a pěšinami a skupinami lesních dřevin a domácích keřů.

Založení tohoto útvaru na principech biocentra ÚSES bude znamenat řadu pozitivních změn ekosystémového charakteru v kulturní krajině. Navrženými a realizovanými opatřeními dojde ke zlepšení biodiverzity ve všech skupinách živých organismů. V rámci sukcesních procesů nastanou v lokalitě pro řadu druhů podmínky pro posílení a stabilizaci populací či pro obsazení nově vzniklých ekologických nik.

9. Multifunkční centrum zámeček Lednice

Projekt „Zámecká jízdárna v Lednici – multifunkční centrum“ se zaměřuje na obnovu koníren státního zámku v Lednici a jejich nové využití. Oživení objektu bude podporovat nová programová náplň, která bezprostředně naváže na ukončení obnovy, plánované na závěr roku 2013. Nové multifunkční centrum nabídne své prostory pro vzdělávací a kulturní aktivity. Tematicky bude programová náplň nového centra zaměřena na kulturní krajinu, s využitím modelového příkladu komponované krajiny Lednicko-valtického areálu, zapsaného na Seznam světového dědictví UNESCO. Projekt je realizován ze strukturálních fondů Evropské unie prostřednictvím Integrovaného operačního programu (IOP) „Vracíme památky do života“. Ministerstvo kultury ČR je Řídícím orgánem IOP oblasti intervence 5.1 „Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví“ v aktivitě 5.1b. V roce 2012 pokračovala pracovní jednání k návrhu expozice Kulturní krajina LVA a spolupráce při tvorbě námětů a podkladů pro zadání zpracování scénáře hlavních expozic v objektu jízdárny zámku Lednice. Dále byl dopracován ideový námět expozice BR Dolní Morava o BR, OPS a jejich aktivitách. Počítá se s využitím všech dostupných audiovizuálních technologií, interaktivních pomůcek k prezentaci všech aktivit OPS. Zpracován byl

také námět expozice Programu Člověk a biosféra o celosvětové síti biosférických rezervací se zaměřením na partnerské BR a na prezentaci programu v jednotlivých částech světa.

10. Výkon funkce Site-managera Lednicko-valtického areálu – památky UNESCO

BR Dolní Morava, o. p. s., se zabývá problematikou managementu kulturní krajiny jako sofistikovaným systémem, který má zejména v oblasti Lednicko-valtického areálu řadu specifík. Ta vyplývají ze závazku zabezpečení ochrany, řízení a udržitelného rozvoje při zachování univerzálních hodnot zdejší komponované krajiny zapsané na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO v roce 1996. Složitost a nezbytnost zajištění mezioborové koordinace, komunikace a kontinuální informovanosti všech zúčastněných subjektů v území vyžaduje plné zapojení funkce koordinátora tzv. Site-managera LVA jako objektivní morální autority. BR Dolní Morava, o. p. s., byla do této funkce navržena Mezioborovou pracovní skupinou pro LVA již v roce 2007.

V roce 2012 OPS uspěla v soutěži o získání dotace z programu Ministerstva kultury ČR *Podpora pro památky UNESCO* na zajištění aktualizace Management plánu LVA. OPS zajišťuje plnění projektu ve spolupráci jak s odbornými pracovníky NPÚ, tak i s vědeckými pracovníky Mendelovy univerzity v Brně, především se Zahradnickou fakultou v Lednici. Úzce spolupracuje s externími specialisty na problematiku krajiny LVA.

OPS poskytovala všechny pracovní právní náležitosti Site manažerovi LVA a sama se zúčastňovala průběžně všech aktivit v LVA. Jako právní subjekt plnila roli platformy pro kontinuální mezioborovou výměnu odborných informací a koordinaci. Naplňování této zásady se dalo zabezpečovat uplatněním participačního managementu v rámci OPS, a to díky reprezentativnímu zastoupení hlavních zájmů v LVA v správní radě a ostatních orgánech OPS, ale také přímou účastí v Mezioborové pracovní skupině pro LVA, která vznikla nařízením vlády.

Bohužel ani v roce 2012 se nepodařilo vyřešit systém fungování a zajištění základního (jádrového) financování aktivit Site-manažera LVA jako objednané, dlouhodobé (koncepční) obecně prospěšné služby ve prospěch LVA.

11. Projekt „Krajinné úpravy historické zeleně jižního břehu Hlohoveckého rybníka“

Příkladem praktického managementu kulturní krajiny je projekt Krajinné úpravy historické zeleně jižního břehu Hlohoveckého rybníka, jehož cílem je obnovení biotopově pestré parkové krajiny na břehu Hlohoveckého rybníka v blízkosti obce nejen jako příjemného prostředí pro obyvatele, turisty a herní prostor pro děti, ale také jako zajímavý kombinovaný ekosystém s porosty lesních dřevin a pravidelně sečených kulturních louček, charakteristických množstvím ekotonových zón, zvláště v kombinaci s vodním ekosystémem Národní přírodní rezervace Lednické rybníky. Promyšlenou dosadbou a pravidelnou dlouhodobou údržbou vznikne lokalita pro rozvoj vzácných druhů rostlin, živočichů i hub.

Navrácení charakteru udržovaného přírodního parku se starými solitérními stromy, skupin mladších i starších lesních porostů a květných „motýlích“ luk bude znamenat řadu pozitivních změn ekosystémového charakteru v kulturní krajině. Navrženými a realizovanými opatřeními dojde ke zlepšení biodiverzity ve všech skupinách živých organismů. V krajině bude obnovena biologická funkce trvalé vysoké a nízké vegetace jako prolínajících se biotopů s množstvím ekotonových zón. Pro všechny skupiny autochtonních živočichů a rostlin se zlepší životní podmínky v dané lokalitě. V rámci sukcesních procesů nastanou v lokalitě pro řadu druhů ideální podmínky pro posílení a stabilizaci populací či pro obsazení nově vzniklých ekologických nik.

OPS zajistila vypracování projektu a zpracování komplexní přihlášky do OP ŽP, prioritní osa 6.3.. Tento projekt je pokračováním aktivit v rámci Obnovy krajinných struktur Lednicko-valtického areálu a měl být součástí několika souběžných projektů, které by řešily krajinné úpravy severních i jižních břehů Lednických rybníků v kooperaci s AOPK a LČR. Bohužel kvůli systémovým a legislativním důvodům nebylo možné zbyvajících projekty realizovat.

12. Projekt „Stabilizace svahu Bulhary“

Předmětem projektu je stabilizace svahu v katastrálním území obce Bulhary. Jedná se o svah a přilehlé území ohrožené sesuvem na pravém břehu neupraveného toku Dyje. Svah je vlivem působící eroze nestabilní,

deformovaný místními sesuvy a ohrožuje svým stále zhoršujícím se stavem přilehlá obydlí a infrastrukturu. V rámci realizace projektu byla navržena opatření chránící majetek občanů a minimalizující investiční náklady na řešení tohoto závažného problému.

Cílem projektu je zajištění stability břehu koryta toku Dyje a svahu nad tímto břehem v jeho kritickém úseku, který se nachází přímo v obci Bulhary. Vzhledem ke stále postupující erozi svahu a rostoucímu riziku ohrožení nejen nemovitostí, ale i zdraví obyvatel, a z důvodů minimalizace investičních nákladů na technická opatření je náprava současného stavu nutná a neodkladná v co nejkratší možné době.

Návrh technického řešení spočívá v přeložce toku a následné úpravě poškozeného pravého břehu svahu přisypem.

Činnosti navržené v rámci realizace projektu zahrnují:

- 1) Odstranění břehových porostů – z trasy přeložky toku a z prostoru stabilizačního přisypu se nejprve odstraní porost bránící provedení díla.
- 2) Přeložka toku – stávající trasa toku bude přeložena, vznikne opevnění pravého břehu a bude zřízena laguna v levém břehu.
- 3) Zajištění stability PB svahu – svah bude zajištěn přisypem s terénní úpravou svahu s terasami. Terasy jsou navrženy v místě zásypu původního koryta a to vhodnou zeminou.
- 4) Ozelenění, biologický doprovod – výsadba dřevin podél břehové linie upraveného koryta

Kromě samotného projektu zajistila OPS pro obec také vypracování žádosti o dotaci ze zdrojů EU v rámci Operačního programu Životní prostředí.

13. Členství BR Dolní Morava, o.p.s. v PEFC

Rada PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes) je nezávislá, nezisková, mezinárodní organizace registrovaná v Ženevě, která představuje rámec pro vytváření a vzájemné uznávání nezávislých národních certifikačních systémů. Česká republika je jednou z 11 zakládajících zemí, která byla uzrodou Rady PEFC v roce 1999.

V roce 2012 OPS akceptovala oficiální nabídku členství v zájmovém sdružení právnických osob PEFC ČR, která je národním řídicím orgánem českého systému certifikace lesů, který sdružuje zástupce z oblasti lesního hospodářství, dřevozpracujícího průmyslu a ostatních zájmových skupin. Jednotliví členové jsou rozděleni do tří základních komor dle převládající činnosti člena. Členská komora „ostatní zájmové skupiny“, která se týká OPS, je tvořena členy PEFC ČR, kteří reprezentují ostatní organizace v lesním hospodářství jako školství a výzkum, odborové organizace, ekologická hnutí, státní správu apod. Současnými členy jsou Lesnická fakulta ČZU, Lesnická fakulta Mendela, Česká lesnická společnost a Odborový svaz pracovníků dřevozpracujícího odvětví a lesního hospodářství. Do působnosti členských komor patří zejména volba a odvolání členů Předsednictva PEFC ČR reprezentujících danou členskou komoru, volba delegátů na sněm PEFC ČR, projednávání návrhů Předsednictva a podávání návrhů Předsednictvu a Sněmu. V případě zastupování komory v Předsednictvu se nominovaný zástupce podílí i na řízení běžného chodu sdružení PEFC ČR v rámci rozhodování Předsednictva. Členstvím v PEFC ČR se OPS hlásí k podpoře udržitelného lesního hospodaření a jeho přínosu pro zvýšení biodiverzity a pro životní prostředí. Získala tím také podíl na nezávislé kontrole trvale udržitelného hospodaření v lesích, což by mohlo být pozitivní zejména v souvislosti s probíhající revizí zonace BR DM.

• • • PUBLIKAČNÍ ČINNOST • • •

V roce 2012 jsme v rámci naší publikační činnosti přispěli články, které seznamují veřejnost nejen s činnostmi naší obecně prospěšné společnosti a oblastí ve které ji vykonáváme, ale také s filosofií Programu MAB a jeho specifik a také významem Celosvětové sítě biosférických rezervací a její

roli v rozvíjení povědomí o zásadách udržitelného hospodaření. V roce 2012 se naše články pravidelně objevovaly například v časopise Malovaný kraj, jednom z nejstarších národopisných a vlastivědných časopisů v České republice.

• • • OSTATNÍ AKTIVITY • • •

Rok 2012 byl ve znamení řady jednání doma i v zahraničí. V rámci pracovních schůzek, konferencí, přednášek a exkurzí jsme prezentovali Program MAB, Biosférickou rezervaci Dolní Morava, naše projekty a zapojení zakladatelů i partnerů. Pokračovali jsme ve společných aktivitách se stávajícími subjekty a navazovali jsme spolupráci s novými.

14. 1. 2012 Jednání s Občanským sdružením Habrůvka tradiční vesnicí v Brně

Se zástupci OS byla dohodnuta forma spolupráce na rok 2012. OPS připravila námět pro žádost o získání dotace z grantu JMK na ekologickou výchovu dětí ZŠ Křtiny s využitím aktivit v Týršově sadu v Habrůvce.

22. 3. 2012 Jednání Mezioborové pracovní skupiny pro LVA (MOPS)

Za vedení nově jmenovaného předsedy MOPS ing. Tesaře, náměstka MŽP ČR, byly zopakovány účel, cíle a úkoly MOPS a zapojení odpovědných subjektů, jmenovitě i JMK, do dlouhodobé péče a rozvoje LVA. MŽP zdůraznilo, že bere vážně svůj díl odpovědnosti. Byly předloženy návrhy na změnu základních dokumentů MOPS – Statutu a Jednacího řádu. Jednací řád schválen a měl by eliminovat případy častého střídání na postu předsedy. Zvyšuje se význam místopředsedy, který zachovává kontinuitu jednání MOPS v případech, kdy nebude jmenován včas předseda, kterým je vždy náměstek MŽP. Aktualizovaný Statut bude předložen ministroví ŽP ke schválení a vydání.

28. 3. 2012 Jednání AOPK, zástupců vinařů a BR Dolní Morava v Mikulově.

Předmětem jednání byla dohoda o zásadách zakládání vinic na lokalitách bývalých sadů v CHKO Pálava. Je společný zájem, aby byly zachovány vybrané biotopy a jednotlivé staré stromy pro zajištění hnízdních podmínek pěvců a zachování podmínek pro rozvoj vzácného hmyzu. Je také zájem na vytvoření takových podmínek hospodaření v daných lokalitách,

aby nebyli vlastníci výrazně omezení ve svých ekonomických zájmech. Jsou možnosti, s využitím pozitivních motivací, vedoucí k dosažení cílů všech zájmových skupin. OPS nabídla spoluúčast na řešení v rámci aktualizované zonace BRDM a certifikace ekologicky přijatelných způsobů hospodaření.

3. 4. 2012 Workshop „Volnočasové aktivity“ na Městském úřadě v Břeclavi

Cílem workshopu, připraveného OPS, bylo pomocí metody facilitace zjistit silné a slabé stránky v problematice volnočasových aktivit, očekávání nových přístupů v městě Břeclavi jako základ pro uvažované centrum volnočasových aktivit v lokalitě u zimního stadionu a ev. i v dalších lokalitách. Výsledky byly zahrnuty do objednané studie, na kterou bude navazovat návrh systémového řešení lokality v blízkosti lužního lesa za zimním stadionem. Ze strany města je velký zájem o dlouhodobou spolupráci s OPS a LČR a na vytvoření společného projektu využití části lesa pro podporu volnočasových aktivit mládeže a ostatních skupin místních obyvatel i turistů.

10. 4. 2012 Přednáška pro zahraniční studenty Mendelovy univerzity v Brně (20 osob)

Na žádost proděkana LDF Mendelovy univerzity v Brně, OPS pro zahraniční studenty prezentovala téma Biosférická rezervace Dolní Morava – participáční model managementu krajiny.

13. 4. 2012 Prezentace a přednáška na Mendelově univerzitě v Brně (34 studentů)

Přednáška a prezentace pro studenty oboru Udržitelné využívání přírodních zdrojů tropů a subtropů na téma „Management kulturní krajiny střední Evropy a (kulturní) krajina Madagaskaru“.

19. 4. 2012 Workshop o významu a fungování lužních lesů v povodí řek Sávy a Drávy (Chorvatsko) a Moravy a Dyje (Česko) v podmínkách změněného prostředí, katastrofických záplav a antropických vlivů

Zástupci univerzit v Záhřebu, Brně, Olomouci a OPS se na půdě Mendelovy univerzity domlouvali o tezi velkého společného mezinárodního projektu na v současnosti aktuální téma význam a fungování lužních lesů v povodí řek Sávy a Drávy (Chorvatsko) a Moravy a Dyje (Česko) v podmínkách změněného prostředí, katastrofických záplav a antropických vlivů.

20. 4. 2012 Přednáška a exkurze pro zahraniční studenty Mendelovy univerzity (48 osob)

V rámci mezinárodního studijního programu Erasmus se zaměřením na „Socio-ekonomické výzvy evropského lesnictví“ (Socio-economic Challenges in European Forestry) proběhla v Lednici přednáška na téma „BR a jejich role v managementu kulturní krajiny“ a následná exkurze do oblasti BRDM.

26. 4. 2012 Workshop se studenty magisterského studia ZF na radnici v Lanžhotě

Předmětem řešení školního ateliéru skupiny deseti studentek byl návrh architektonického řešení lokality Návštěvnického místa v Lanžhotě v návaznosti na blízké turistické trasy. Své představy a možnosti sdělili zástupci města Lanžhot a Moravského rybářského svazu.

27. 4. 2012 Workshop se studenty magisterského studia ZF v lokalitě Hraniční zámeček u Hlohovce

Skupina 12 studentů dostala za úkol zpracovat návrhy na krajinné úpravy krajiny v okolí Hlohovce a Hraničního zámečku v širších souvislostech kulturní krajiny. Informace ze strany OPS se týkala role SM LVA při koordinaci aktivit v památce UNESCO zapsané na seznamu světového dědictví, informace o obsahu Management plánu LVA a aktivitách, které se v okolí Lednických rybníků připravují. Cílem studentů bylo zpracovat týmově návrh na optimální využití zadaného území v rámci rozvoje turistiky a lázeňství.

27. 4. 2012 Exkurze pro zahraniční studenty v LVA (20 osob)

V rámci spolupráce s Mendelovou univerzitou jsme uspořádali tematickou exkurzi v LVA s názvem „BR a site-management památky světového dědictví“.

2.–3. 5. 2012 Výjezdní zasedání ekonomické komise Odboru lesního hospodářství České Akademie zemědělských věd (34 účastníků)

Dvoudenní odborná akce, jejíž organizační zajištění zabezpečila OPS ve spolupráci s obcí Lednice. V rámci oficiálního programu byla formou přednášky a power-pointové prezentace představena BR Dolní Morava, filosofie a hlavní aktivity OPS v kontextu celosvětového programu Člověk a biosféra. Exkurzní den byl zaměřen na lokality, kde bylo možné názorně prezentovat podstatu mezioborových střetů zájmů, problematiku ekonomického hodnocení ostatních funkcí kulturní krajiny, obtíže výměny mezioborových informací a zamyšlení nad rolí státu při ochraně hodnot kulturní krajiny (zvláště v LVA – památce UNESCO na seznamu světového dědictví) a při motivaci rozumného (udržitelného) rozvoje regionu BR Dolní Morava.

9. 5. 2012 Prezentace návrhů skupiny studentů k lokalitě Lanžhot v Lednici

Byly předvedeny zajímavé podněty, které vycházely z historických studií, z veřejného průzkumu ve městě Lanžhot a z dalších územních souvislostí. OPS posoudila některé náměty, aby mohly být ev. zpracovány do konečného návrhu na řešení předmětné lokality.

10. 5. 2012 Terénní pochůzka k problematice II. etapy krajinných úprav LVA

Informační a koordinační schůzka pracovníků AOPK, LČR a OPS s projektantem I. etapy úprav v roce 2001. Předmětem schůzky bylo seznámení s rozsahem a druhem úprav především na jižním břehu rybníka Apollo (ve vlastnictví státu, správa LČR), s dopadem na porosty, které již tvoří ochranné pásmo NPR Lednické rybníky. Účastníci se shodli na potřebě vyhotovení komplexního projektu, který bude řešit úpravu porostů i na pozemcích obce Hlohovec a AOPK. Těžiště plánovaných úprav bude spočívat v likvidaci nežádoucích druhů dřevin, obnově části bývalých luk a v arboristické úpravě vybraných solitérních stromů ve vybraných lokalitách.

30. 5. 2012 Pracovní schůzka na AOPK Brno k revizi zonace BR Dolní Morava

Na AOPK – SCHKO Pálava a Krajská správa Brno proběhla průběžná pracovní schůzka, na které byla diskutována konkrétní kritéria pro jednotlivé zóny a vhodnost území v BR pro zařazení do příslušné zonace.

5. 6. 2012 Prezentace OPS na jednání starostů Regionu Podluží

V rámci připraveného programu jednání starostů byla provedena prezentace aktivit OPS. Byla naznačena možnost zvýšení významu obcí formou členství regionů v OPS na úrovni zakladatelů (dodatečně přistoupení zakladatel) a případným rozšířením BR Dolní Morava na hranice regionů Mikulovsko, LVA a Podluží.

7.–8. 6. 2012 Zasedání Mezioborové pracovní skupiny (MOPS) pro LVA

Za přítomnosti náměstka ministra ŽP ing. Tesaře se uskutečnilo jednání s cílem dořešit záležitosti aktualizovaného jednacího řádu, diskutovat k Managementu plánu LVA a jeho statutu (poslání) a k problematice Site-managera LVA a role MOPS ve struktuře řízení a naplňování MP LVA. Byl dán konečný termín pro připomínky k MP LVA do 20. 6. 2012. Odborné exkurze s výkladem byly směřovány do parku Lednického zámku a do oblasti Lednických rybníků.

11. 6. 2012 Prezentace pro zastupitele města Lanžhot

Prezentace, kterou připravila OPS, předvedla možnosti využití obecních pozemků jako návštěvního místa pro místní i turisty, s významným výchovně vzdělávacím akcentem na mládež. Přítomní zastupitelé návrh ocenili jako příkladný a vyjádřili podporu starostovi k co nejrychlejší realizaci. OPS bude nadále vykonávat roli koordinátora.

12. 6. 2012 Zasedání Sněmu PEFC v Kostelci nad Č. Lesy

V rámci připraveného programu byli přijati noví členové PEFC ČR, mezi nimi i BR Dolní Morava, o.p.s. Novým revizorem byl zvolen Ing. Jan Vybíral, ředitel OPS.

13. 6. 2012 Odborný seminář „Říční krajina ovlivněná člověkem“

Organizátorem byla ZF Mendelovy univerzity, OPS zajišťovala jednu ze tří hlavních přednášek spojenou s prezentací „Management kulturní krajiny a ochrana biodiverzity na jižní Moravě“.

19. 7. a 23. 7. 2012 Trojstranné jednání zástupců Jihomoravského sdružení pro přírodu a myslivost, o.p.s. (JSPPM), Lesnické fakulty Mendelovy univerzity a BR DM OPS

Na Mendelově univerzitě v Brně, na lesnické a dřevařské fakultě proběhla koordinační a informační schůzka o možném využití OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost při rozvoji aktivit a celoživotního vzdělávání v oblasti myslivosti na jižní Moravě. Všichni zúčastnění se dohodli na dalších setkáních poté, co zástupci ČMMJ na jižní Moravě prověří realnost naplnění závazných indikátorů (počet osob v cílových skupinách a v jednotlivých aktivitách). Dalšími možnými výstupy projektu by mohly být informačně vzdělávací a propagační materiály – prostor pro OPS. Zpracování a podání přihlášky přichází v úvahu nejdříve v roce 2013 či v novém plánovacím období EU. Nositelem projektu bude buď FLD nebo JSPPM, BRDM jako partner.

27. 7. 2012 Pracovní jednání na LZ Židlochovice o projektu zonace BR DM

Účastníci pracovní schůzky si vysvětlili základní a související charakteristiky jednotlivých zón v návaznosti na zpracovaný pracovní materiál k revizi zonace BRDM. Na základě znalosti charakteristik lesů, především pak lužních, v oblasti BR Dolní Morava je zřejmé, že jádrové zóny budou relativně malé a jejich role bude odlišná od jádrových zón v CHKO. Jelikož hlavním cílem revize zón bude sestavit akceptovatelnou vizi udržitelného hospodaření v kontextu se zachováním biologické diversity, je zřejmé, že rozhodující hospodářské i ochranné aktivity se budou odvíjet v nárazníkové, případně přechodové zóně. Bylo dohodnuto, že oblast polesí Soutok bude základní a modelovou částí projektu zonace, se snahou co nejdříve vytvořit ve spolupráci s uživateli pozemků vzorový mapový a textový podklad pro odbornou diskusi a odbornou oponenturu.

2. 8. 2012 Konzultační schůzka se zástupci Jihomoravského kraje (JMK)

Pracovníci JMK se obrátili na OPS se žádostí o konzultaci na téma MAB, BR, aktivity OPS a její role v oblasti BR DM, se zaměřením na aspekty ochrany a managementu kulturní krajiny LVA jako součásti světového dědictví na Seznamu UNESCO. Podklady a informace byly základem příspěvku JMK na mezinárodní konferenci.

9. 8. 2012 Jednání komise rozvoje a cestovního ruchu města Břeclavi v „Zámeckém areálu Břeclav“

Smyslem setkání členů komise a zástupců města, neziskových organizací a podnikatelů bylo představení záměru města vytvořit komplexní systém pro volnočasové aktivity, vzdělávání a zvýšení turistické atraktivit města Břeclav, se zaměřením na Zámecký areál Břeclav. Byl představen ideový záměr zpracovaný OPS a vedena diskuse k vybraným problematikám: dětské hřiště, lanové centrum, naučná stezka korunami stromů a možnosti dlouhodobého, ekonomicky udržitelného provozu při zjevně zvýšené atraktivitě lokality i celého města. Účastníci se shodli na potřebě vytvořit originální atraktivitu pro místní i turisty, ale jsou si vědomi i limitů území, které je zčásti v aktivní záplavové zóně. Je nutné vytvořit kvalitní koncepční studii volnočasových aktivit a od počátku informovat veřejnost. Projekt řešit jako multidisciplinární, s oslovením renomovaných odborníků, udržet jej jako nadčasový, s možností realizovat dílčí části jako stavebnici a nedopustit, aby jej zprofanovaly parciální zájmy vlivových skupin. OPS je v tomto projektu partnerem města.

20.–23. 8. 2012 Návštěva paní Meriem Bouamrane, tajemnice EUROMAB, v BR Dolní Morava

Paní Meriem Bouamrane, tajemnice EUROMAB, navštívila BR Dolní Morava a během svého pobytu se seznámila jak s územím BR DM a problémy souvisejícími s managementem kulturní krajiny, tak s prací OPS a jejího způsobu řízení BR. Navštívila místa realizace projektů OPS a setkala se se zástupci orgánů OPS, se kterými diskutovala o současném směřování Programu MAB. Z diskuse vyplynulo, že BR DM i činnosti OPS jsou dostatečně vyvážené a fungování je zcela v souladu s podmínkami a současným trendem vývoje v MABu.

3. 9. 2012 Studie „Víceúrovňové sociální učení pro udržitelnou krajinu v Bergslagenu“ (Multi-level social learning for sustainable landscapes in Bergslagen, Sweden)

Skupina autorů pod vedením výzkumných pracovníků Švédské univerzity zemědělských věd – Skinnskatteberg, vytvořila studii, ve které sumarizují zkušenosti s vytvářením víceúrovňové spolupráce při vytváření přístupů k udržitelnému využívání krajiny. V dokumentu jsou shrnuty zkušenosti z modelových lesů, biosférických rezervací a oblastí zahrnutých v programu EU LEADER. Autoři se shodují v závěru, že proces vytváření modelů udržitelného managementu krajiny musí být založen na výměně informací, díky které lze lokální zkušenosti přeměnit v obecně použitelná pravidla. Tento proces je pak zjednodušen zapojením rozmanitých partnerů, kteří se vzájemně uznávají a spolupracují. Protože BR Dolní Morava byla jedním s modelových území použitých v této studii, byla OPS požádána o připojení k této práci před jejím publikováním.

24.–26. 9. 2012 Workshop v Lipovljanech (Chorvatsko), zařízení Lesnické univerzity v Zagrebu

Předmětem setkání pracovních skupin Mendelovy univerzity v Brně a Záhřebské univerzity bylo rozpracování tezí mezinárodního projektu „Fungování lužního lesa v povodí řek Sávy a Drávy (Chorvatsko) a Moravy a Dyje (Česko) v podmínkách změněného prostředí, katastrofických záplav a antropických vlivů“. Byly stanoveny cíle projektu, témata pro zpracování formou diplomových a doktorandských prací, s cílem vypracovat monografii se shrnutými zkušenostmi a vyhodnocenými trendy vybraných charakteristik. Projekt bude mít otevřený charakter pro další země povodí Dunaje a jeho přítoků, zejména Maďarska, Rakouska a Slovenska. Role BR Dolní Morava je uvažována jako přímé zapojení nevládní instituce, která se rovněž zabývá problematikou ochrany lužních ekosystémů na svém území v širších souvislostech, především formou zonace BR a iniciace smluvní ochrany v lokalitách Natura 2000. Zvažují se možnosti operačních programů EU (např. OP VK).

10. 10. 2012 Pracovní schůzka a jednání v oblasti Soutoku s LZ Židlochovice

Odborní pracovníci LZ a OPS přímo ve vybraných lesních porostech jednali

o vylišení a stabilizaci první zóny BR v lesích ve správě LČR. Vystává problém s vymezením lokalit pro jádrové zóny, které by byly přírodní, nebo aspoň přírodě blízké, byly přísně chráněné z důvodu biodiverzity a současně na jejich území neprobíhaly jiné aktivity kromě monitoringu minimálně poškozených ekosystémů, nedestruktivní výzkum a případně jiné aktivity s minimálním dopadem jako například výuka. V rámci pracovní skupiny byla dosažena shoda v tom, že pro jádrové zóny bude přípustný pouze neinvazivní management.

16.–18. 10. 2012 Účast na mezinárodní konferenci „Biosférické rezervace pro přírodu a lidi“ (Lvov – Ivano-Frankove, Ukrajina, 80 účastníků)

Ukrajinský národní výbor MAB UNESCO, Ministerstvo pro vzdělávání, mládež a sport Ukrajiny, Ministerstvo ekologie a přírodních zdrojů Ukrajiny, Lvovský krajský úřad, Státní sekce ochrany přírody Lvovské oblasti, Přírodní rezervace Roztočja a Biosférická rezervace Roztočja uspořádali ve

dnech 16.–18. října mezinárodní konferenci „Biosférické rezervace pro přírodu a lidi“ s podtitulem „Problémy managementu při dosahování udržitelného rozvoje“. Diskutovanými tématy byly Udržitelný život v BR, Lesnický management v BR, Ochrana přírody v BR, Implementace management plánů, Monitoring ekosystémů v chráněných oblastech a Participační management v BR. Cílem konference bylo vytvoření návrhu management plánu BR Roztočja a diskuse o využívání přírodních zdrojů a jejich ochraně v reálné situaci a spolupráci mezi místními zainteresovanými subjekty jako klíčovým nástrojem implementace udržitelného rozvoje. Na konferenci byli účastníci z Ukrajiny, Rakouska, Slovinska a Švédska. Zástupce OPS Petr Čupa přednesl prezentaci na téma Role participačního managementu v plnění různorodých úkolů biosférických rezervací – praktické příklady BR Dolní Morava (The role of participation management in accommodation of multiple tasks of biosphere reserves – practical examples from the Lower Morava BR).

• • • SPOLUPRÁCE S UNIVERZITAMI • • •

Logistická podpora pro výzkum, monitoring a environmentální vzdělávání je základní funkcí každé BR. Pro každodenní management BR to znamená vytvoření podmínek pro vykonávání uvedených činností. Máloliterá BR na světě je však schopna tuto funkci plnit zcela samostatně a na svoje náklady, a ani BR Dolní Morava není bohužel výjimkou. Při plnění této

funkce proto spolupracuje především s univerzitami, výzkumnými týmy a jednotlivci a zastává zejména koordinační roli. V roce 2012 patřila mezi hlavní partnery Mendelova univerzita v Brně, zejména Fakulta Lesnická a dřevařská a Fakulta zahradnická, a také Švédská univerzita zemědělských věd ve Skinnskattebergu.

• • • D Á R C I A P A R T N E Ř I • • •

Naše činnost a projekty, které realizujeme v Biosférické rezervaci Dolní Morava, by nebyly možné bez finanční podpory grantových a dotačních programů a bez příspěví jednotlivých dárců nebo projektových partnerů.

Děkujeme všem, bez jejichž finančního příspěví bychom nemohli plnit své poslání.

Lesy ČR, s.p.

MND, a.s.

Alca Plast, s.r.o.

Ministerstvo kultury ČR

Mendelova univerzita v Brně

Kavyl, spol. s.r.o.

Dobrovolné sdružení obcí LVA

• • • VÝROK AUDITORA • • •

Biosférická rezervace Dolní Morava o.p.s.

AUDIT ÚČETNÍ ZÁVĚREK ZA ROK 2012

Výrok auditora - bez výhrad

Biosférická rezervace Dolní Morava o.p.s.

Břeclav, Národních Hrdinů 23, PSČ 690 02
IČ: 269 38 171

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv obecně prospěšné společnosti Biosférická rezervace Dolní Morava o.p.s., Břeclav, Národních Hrdinů 23, PSČ 690 02, IČ: 269 38 171 k 31.12.2012 jakož i nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31.12.2012 v souladu s českými účetními předpisy.

V Brně 14. 2. 2013

Ing. Jiří Škampa
auditor č. 1 450
KAMPA s.r.o., s.r.o.
2. února 2013

KAMPA s.r.o., s.r.o. zapsaná v Kruškově ulici v Brně v odděle C, vložka č. 4099, se sídlem v Brně,
Příhořova 8a, IČ 44963289, z. listina KA ČR 202

Ing. Jiří Škampa, sestávající auditor, z. ověřovací KA ČR 1418

Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s.

Národních hrdinů 23, 690 02 Břeclav
info@dolnimorava.org, www.dolnimorava.org

Vytištěno na recyklovaném papíře